

MAGYAR KURIR

Bétsből, Kedden, October 13-dikán 1818.

Déli Amerika.

A' Buenos-Ayresi Congressus, addig is, míg a' valóságos Constitutzió ellé-
szülhet 's kihirdetethetik, tavaly (1817-
ben) Dec. 3-dikán Országlási Rendelést
hirdetett-ki — *Reglamento Proviso-
rio* — nevezet alatt, melynek summá-
zatját ekképpen közlik újságleveleink: —

Az egész Reglament hét Szakaszok-
ra osztatik. Az *Első Szakasz* beszél
del Hombre en Societad, a' társaság-
ban élő emberről, a' Státuslakosainak
jusaikról közönségesen, azután a' polgá-
rok' jusairól különösen, mint az Uralko-
dó Felség-Nemzet' tagjairól, továbbá
a' Státus' Religiójáról, a' Romai-Catholi-
ca-Apostolicáról, 's a' Státusnak és Stá-
tuszpolgárainak terheikről 's egymás eránt
való kötelességeikről. —

A' *Második Szakaszban* a' Törvény-
hozó hatalom fejeztetik-ki, melynek ere-
deti kútfeje a' nemzetben van; gyakor-
lását, módját, 's határait pedig a' még
ezután felállandó Constitutzió fogja ki-
fejezni, addig pedig a' Spanyol törvé-
nyes rendelések állanak-fenn, annyiban
a' mennyiben a' szabadsággal, független-
séggel, avvagy ezen *Reglament'* hatá-
rozásaival egyenesen vagy melleleg nem
ellenkeznek. —

Harmadik Szakasz. Ez a' végrehaj-
tó Hatalomról beszél. Ezen Hatalom
is a' Nemzetben van eredetiképpen, mely-
nek képében azt egy *Director de Esta-
do* (Státus' Direktora) gyakorolja. Ezen
Szakasznak három Részai vannak. I.

Rész; A' Direktor a' nemzeti fundusból
veszi fizetését, a' mely 12,000 *Pesosok-
ból* áll. Az ő titulusa *Excellentiás Ur*.
Mikor hivatalába belépik ily hitet teszen-
le a' *Congressus* vagy pedig ennek Biz-
tosa előtt: — „Én N. N. esküszöm az is-
tenre a' mi Urunkra és az ő szent Evan-
gycliumára, hogy a' Státus' fő Direktori
hivatalát, melyre kineveztettem, hűsé-
gesen 's a' törvényekkel megegyezőleg
viselem, a' *Reglamento Provisionált*
mellyet a' Congressus 1817-ben Dec. 3-
dikán meghatározott, megtartom, a' Ro-
mai-Catholica-Apostolica Religiót 's az
egygyesült tartományok' földjét 's jusai-
kat, minden ellenséges megtámadtatás
ellen oltalmazom, etc., 's tisztségemet
azonnal leteszem, mihelyest a' Fejedelmi-
Congressus nékem parantsolni fogja. Is-
ten úgy segéljen 's a' többi.“ — A' Di-
rektor' kötelessége, hogy a' törvények'
betölttettessekre, az igasságnak a' kö-
zönséges tisztviselők által illendő kiszol-
gáltatására, valamint szintén a' Congres-
sus' határozásainak végrehajtatássokra
vigyázzon. Ő terjeszti a' Nemzeti Gyü-
lés' elejébe azon jóvállásokat, újításokat,
's plánumokat, mellyeket a' Státusnak
boldogittatására szükségesnek tart, de a'
mellyeknek véghezvitele nem az ő hiva-
talától függ. Ő a' Státus katonai Hatal-
mának született Vezér Generálisa. Ő a'
nemzeti képviselő gyűlés' végzéseinek a'
külső Hatalmasságoknál való organuma. Ha
valamelly Hatalmassággal össze kell veszi,
azt ő, az indító okokkal egygyütt a'
Congressus' elejébe terjeszteni kötelez-

tetik. Ha a' Congressus ezen okoknak meghallása után a' hadakozást meghatározta, ekkor a' Direktor azt közönségesen kihirdettetni, 's szászai és tengeri seregeket gyűjteni köteleztetik. Békeségi, szövetségi, és kereskedési egyezéseket a' Direktor köt, de a' Congressus' helybehagyásának fenntartásával. Ő fogadja az idegen Hatalmasságok' Követeit 's Consuljaikat, 's ezen hivatalokra az idegen nemzetekhez maga egyedül nevez küldendő személyeket. Minden katonatisztségre ő nevez, de az *Ordenanza de Esercito y Marina* való figyelmezőssel, a' mennyiben ezen rendelés a' mostani körünlállásokkal meg egyezhet. Őtet illeti a' Státus jószágaira, Pénzeire, Bankójira, Bányájira, Postájira, 's országos útjaira való felvi gyázat. Ő nevez a' Státusnak minden polgári 's gazdasági, valamint minden egyéb hivatalaira, az elejébe szabott módok és formák szerint. A' tisztviselőknél hivataljaikat felfüggesztheti helyes okon, de azért előre számolni tartozik a' Congressusnak. Ő nevezi a' három, úgymint, az Országlási, Gazdálkodási, 's Hadi Státustitoknokokat (Ministereket), az ezek alá tartozó tisztviselőkkel egyetemben, de a' Ministerek' változtatásért számadással tartozik. Halálos ítéleteket is felfüggeszthet, 's a' Státus' szabadságának esztendőnként előforduló napjain 's egyéb nevezetes alkalmatosságokkal, meg is engedhet a' halálos bűnösnek, minckutánna azon törvényszéktől, hol a' bűnös halálra ítéltetett, felőlle tudósítást kapott. A' Direktornak különös parantsolatja nélkül semmi halálos ítéletet végrehajtani nem lehet. Ő a' Státus' jövedelmeiről és költségeiről minden esztendőben számot adni tartozik a' Nemzeti Gyűlésnek. — II. Rész. A' Végrehajtó Hatalom' megszorítására. A' Direktor az Egygyesült tartományok között sem egygyik sem má-

sik ellen, sem pedig más, függetlenséggel bíró tartományok ellen nem rendelhet se' szározon se' vizen való expedíziót. Ő semmi esetben nem lehet valamely különös Regementnek tulajdosa. Sem polgári sem criminalis esetekben nem lehet sem tisztviselő sem megkeresett (békéltető) Bíró; éppen ily kevéssé akadályoztathatja meg az igazságnak törvényes folyamatját. Ha szorgató körünlállások miatt valamely polgárt el kell fogatni, ő ezt három napok alatt a' maga törvényes Biráinak általadni köteleztetik. A' Congressusnak előrelátó határozása nélkül semmi féle névvel neveztető adozásokat nem rendelhet a' Direktor, sem egyencsen sem melleleg. Semmiféle parantsolatot ki nem hirdethet annak a' Ministernek aláírása nélkül, kinek keze alá tartozik a' dolog. A' levelezés által való Correspondentiát szent titoknak tartsa a' Direktor, és ezt se' meg ne sértse se' el ne törölje. A' Direktor a' maga vérszerént való rekonai között *inclusive* harmad iziglen egynek se', a' sógorai között pedig az első izibelinek se' adhat, se' katona se' polgári hivatalt, ha tsak affelől a' Congressust előre nem tudósította, 's attól arra helybehagyási nem kapott, kivéven azokat, kik már szolgálat' útjában vannak, 's előljáróik által, kik alatt szolgálnak, szolgálatjuk' régibbségére vagy érdemességükre nézve ajánltatnak. A' Congressus' tudta 's helybehagyása nélkül nem tehet a' Direktor se' Brigadérosokat se' Oberstereket, kivéven azon eseteket, midőn valamely megkülömböztetett hadi munkatüsténtvaló megjutalmaztatást kíván. — III-dik Rész. A' három Ministerekről. Ezek a' Direktor alá tartoznak, a' ki őket helyes okon leteheti.

A' *Negyedik Szakasz* a' Birói Hatalomról — az Ötödik a' közönséges hivatalokra való Candidatusok' választásáról, kik között a' Direktor nevez, va-

lamint szintén a' tartományok' Deputatusainak a' Congressusra való választásokról — *Hatodik* a' szárazí 's tengeri hadi erőknél, 's a' nemzeti és polgari katonaságnak organizáltatásáról — végre a' *Hetedik*, a' 'Személy' és Nyomatás' hátsorságáról 's az ezeket illető törvényről beszéllnek. — Berekesztésül közönséges rendelések' summázatjai következnek.

* *

Ezen Egyesült Státusok' fő vezére *St. Martin*, mindjárt azután hogy a' hadi foglyok' kiteszéltetéséről a' közelébb költ *M. Kurirban* találtató levelet a' *Perui* Vice-Királyhoz elküldötte, még azon napon úgymint *April. 11-dikén* egy más, sokkal fontosabbat is küldött hozzá, melynek ez a' foglalataja: —

„*Excellentiás Ur!* Azon hatalmas armádának, melyet *Exc.ád* *Chili'* meghódoltatására küldött vala, e' hónap' 5-dikén, a' vezérlésem alatt lévő seregek által lett semmivétetődése után; 's azon idő pontban, midőn már *Peru'* segedelmekátfejei, azon híjába való iparkodásra, hogy a' *Patrióták'* győzedelmes seregeiknek ellentállhassanak, egészszenküresítették: illendő lehetne, hogy az ellenségeskedések a' józan okosságnak helyet adjanak, 's hogy azon emberek' figyelmét, kikre ezen két tartományok' fő hatalmának kormányozása biztatott, egy idejig egyedül tsak ezen tartományoknak állapotja foglalatoskodtassa. Valamelly megfoghatatlan végzés miatt az 1810-dik esztendő *Májusának 25-dik* napjától fogva egyedül tsak a' hadakozás vala hátra, mint arra szolgáló eszköz, hogy a' *Spanyolok* és azon *Américaiak* között fennforgó egyenellenkedéseknek véget lehessen vetni, kik a' magok jusaiknak oltalmazására felkeltek. A' mi békeséges sohajtásaink siket fülekre találtak, 's azon eszközök, melyek által az okos meggyezésre 's egygyetértésre eljutni

lehetett volna, az uralkodó ellenséges lélek miatt még tsak figyelmre se' vétettek.

„*Exc.ád* előtt nem esmeretlen dolog az, hogy a' hadakozás egy pusztító ostor; hogy az a' rendkívülvalóság, mellyel e' most *Américában* folytatattik, szükségessé képpen az egész országnak semmivételét maga után fogja vonni; és hogy végezetre a' szerentse a' maga ábrázatját az új világnak ezen legdélibb részéhez fordította légyen. Azt is szemlélhette hét esztendő' lefolyta alatt *Exc.ád*, hogy a' *La-Plata* és *Chili'* egyesült tartományaik egyebet semmit se', hanem tsak *Liberális* *Constitúziót* 's mérséklett szabadságot kívánnak, és hogy a' *Limai* Vice-Királyság' lakosai, kiknek vére a' magok' atyokújai ellenvaló verekedésekben kiontatott, nagyon szeretnék ezen atyafiaknak politikai állapotjában részt venni, 's ekképpen a' plántatartományi alacsony állapotból a' véleok határos nemzeteknek méltóságára fellépni. Ezen ohajtások között általában vévén egygyik sints semmi ellenkezésben a' *Spanyol* anyaországnak barátságával, oltalmazásával 's egyéb környülállásaival, melyeket ők megtartani kívánnak. Ezen kívánságok között egygyik se' büntétel; sőt a' jelenvaló időbeli környülállások között egygyik se' ellenkézik azzal az állapottal is, melyről a' megvilágosodott *Európaiak* megismerik, hogy nékünk arra igaz' jusunk van. *Américában* a' közönséges vélekedés' kiáradtt folyamatjának bajonétok által gátat tenni akarni, éppen annyi, mint a' természetet megkötni próbálni. Ha részrehajlás nélkül megvisgálja *Exc.ád* a' *Spanyol* Országítószéknek több esztendőktől fogva való iparkodásait, még ha a' Királyi fegyvereknek kevés szempillantatnyi győzedelmekedéseiket a' legkissebbekig öszszeszámilálja is, meg fogja esntetni, melly

zhetetlen legyen ezen egész ellentállás a' szabadság' lelke ellen. —

„Ha azon fő városnak és azon tartományoknak, mellyek az Exc.ád' hatalmának alája vettette vagynak, morális állapotját, csak felső színeszerént megtekinti is Exc.ád, a' politikai nyilatkozásoknak ezerféle mezeje nyílik-ki szemjei előtt, 's számtalan oly elementumok tűnnek szemjei elejébe, mellyeket én igen könnyen felmozgathatok arra a' célra, hogy a' Spanyol Uraságot felfordítsam. Nékem nem nagy dolog lenne egyszerre több helyeken öszszeesküvést gerjeszteni 's a' Spanyol fő tisztek ellen mindeneket fellázasztani. A' La-Pacban, Cuscóban, Arrequipában, 's a' Peru' napnyugoti partjain 's így szintén a' Vice-Királyság' tulajdon belső kebelében, az 1809-től fogva több versben megújított próbatételek 's az erőszak által elnyomott nyughatatlankodások, elég nyilvánosságosan mutatják, miképpen álljanak a' dolgok, 's azt bizonyítják, hogy az új rend' barátjai vére' kiontatásának csak annyi resultatuma lett, hogy azon Amérikáiak, érzékenységének buzgása, kiknek kezeikből a' fegyver kivétett, egy szempillantatig eltsendesítettett.

„Ha Exc.ád azon terhes környüálásokat, mellyek közzé helyezettve van, megfontolja, és gondolóra veszi, hogy mitsoda segedelmekkel bírnak La-Plata és Chili egyesült országok, mitsoda armádájik vannak ezeknek, 's hogy az oly győzedelmek a' milyen ez a' közelebbi vala, melly nagy erősséget adnak a' mi külső dolgaink' állapotjának, egy szóval, ha érzi Exc.ád, hogy melly nagy különbség legyen azon köztünk folyó hadakozás két részről való ábrázatja között, melly már még ezután fog elkövetkezni, általlátja Exc.ád, hogy azon következésekért, mellyeket, ha Exc.ád ahoz az eszközhöz nem nyúl, mellyet a' böltsesség, igasság, és kéntelenség paran-

tsolnak, elkerülni lehetetlen leszen, nem más hanem csak egyedül Exc.ád fog számolni az emberiségnek 's ezen tartományok' lakosainak. Hivattassa öszsze Uraságod a' lakosokat 's terjeszsze tétovázás nélkül szemjei elejébe, hogy mitsoda gondolkozás által vezéreltessék az Egyesült La-Plata' és Chili' Országlószéke; meg kell őket halgatni a' magok' jusaikra nézve; meg kell engedni a' népnek, hogy az Exc.ád' kormányosása alatt meghatározhassa, hogy mi némü Országlás' módját tart a' maga jóvával megegyezőnek lenni; azoknak a' tartományoknak is, mellyeket csak az erőszak tartóztat, engedtessek-meg, hogy szabadon szollhassanak, 's az, a' mit ők szabadon meghatároznak, annak a' legfőbb törvénynek tartassék, melynek én is minden munkálódásaimat alája fogom vetni, aszzerént, mint Országlószékeimtől vett parantsolataim kívánnják.

„Ezen vagy más ezekhez hasonló eszközök által elhárithatja Exc.ád a' polgári hadakozásnak inségeit 's a' tulajdonnak semmivététettetését, és megvetheti azon békességes egygyezésnek fundamentumát, melly által ezen száraz földön a' barátsági állapot helyreállitathatik. Ha ez meg nem történik, a' mi tartományaink' egyesített seregeik semmivé fogják tenni az Exc.ád alatt lévő népek korlátjaikat, 's kapukat nyitnak Peru' lakosainak, kik az új rendből reájok háromlandó jókat naponként inkábbinkább által látják, a' boldogulásra. Ha Exc.ád azokat az eszközöket meggondolja, mellyekkel én a' feltett munkának kicszkülésére bírok, reménlem, hogy gondolkodásomnak egyenességét meg fogja esmerni. Én csak embertársam' boldogulását ohajtom; iparkodásaim a' hadakozás' megszüntetetésére czéloznak; 's az én buzgó ohajtásom, hogy ezen szent czélt elérhessék, éppen oly egyenes és igasságos, mint arra való elitökéllettsé-

gem állandó, hogy, ha talám jóvállásaim el nem fogadtatnak, a' haza szabadságáért, bátorságáért, 's méltóságáért semmi féle áldozatot ne kimélljek.“

A' *La-Platai* Egygyesült Státusok' czimerét, melly a' feljebb leirt *Reglamenta* *Provisorián* találtató petsétén is szemléltetik, teszi egy két részre osztott paizs, melynek felső része kék, az alsó feje; az alsón vannak két öszszefogódzott kezek, mellyek fennálló egyenes páltzát tartanak, melly a' kék mezőre fel-ér 's a' hegyébe szabadsági veres sipka van szurva. A' paizs' mezejét leveles koszorú keríti körül; sisak vagy korona helyett pedig a' nap van rajta. A' rajta találtató körülírás ez: *Provincias unidas del rio de la Plata* 1813.

Cuba szigetén a' Szeretsen-adás-vevés minden tilalmazó kötések mellett is oly nagy divatjában foly, hogy tsak Jun. 2-dikán 1000 Szeretsen rabot szállítottak ki Havannához. Tsak egy hajón 745 ily szeretsétlének találtattak, a' kikért 30,000 piastereket reménlett az emberkupetz hogy be fog kapni.

St. Domingo (Hayti).

Egy Ánglus újságban ilyen jegyzéseket olvasunk ezen új országról: — „A' Henrik Király hadi ereje 40,000 emberből áll. Legelőbbvaló seregét teszik az ő testörző Granadirosai, laknek fő Hapitányok ő maga. Az ő Adjutánsainak számjok 28-ra telik. Egész armádája 6 Marschallok, 9 General-Lajtnántok, 's 21 Generálmajorok által vezéreltetik. Van két Ágyúzós Regementje is és egy Inzsinör tsapatja, mellyeknek Kommandánsa Ha upt nevű Hassiai volt Ágyúzós Kapitány. Az itt lévő új törvényes könyv' neve *Code Henry*, melly magában foglalja: A' Polgári, Kereskedési, a' tengeri prédálási törvényeket, a' polgári

törvénykezés' módját; a' Criminalis, a' jobbító, és politziai, a' culturát illető, 's a' katonai büntetési 's egyéb odatartozó törvényeket. Halálos büntetés tsak az árulásra, meghatározott czélzással való gyilkosságra, *castratoria*, 's leányon való erőszaktételekre, van határoztatva, oly feltétel alatt, ha ezeknek halálos következése leszen. A' tömlötközéssel, kényszerített munkával való büntetés nem tarthat tovább 15 esztendőnél. A' Polgári törvények 1535 paragraphusokba vannak befoglaltatva, 's nagyobbadon a' Frantzia Codexből vétettek. A' törvényes székek három gráditra vagynak felosztatva, u. m: *első*, *második*, és *harmadik* Instántziára; az utolsóinak neve: *Fejedelmi Itélőszék*. —

„Henrik Király nagyon vigyáztat a' törvények végrehajtására; ő a' *liberalis ideák*' oltalmazójának nevezi magát; az Udvari újságlevelekben gyakran talátnak a' szabadságról és emberi jusokról egész munkák, a' mellyek fontos okoskodással irattatnak. A' nyomtatásbéli szabadság, névvel, határnélkül való. A' Király iparkodik a' nép' taníttatásának terjedésén, melyre nézve tudósokat 's jó műmestereket hozat az Országba Európából. A' Szeretsenek pártfogóji eránt mindenütt kimutatja háládatosságát, a' hol tsak módját találja. *Wilberforce* úrnak, ki az Ánglus parlamentumban magát a' Szeretsen rabvásárlás eltöröltetésének eszközlése által legnevezetesebben megkülömböztette, levelezést folytat. Ágensei ugyan még eddig sehol nintsenek, kivéven *Londont*, hol a' Frantzia újságnak *Peltier* nevű írója az Ágen-sc. Ezen kívül Hamburgban is volt 1815-ben egy Ágen-sc. Úgy látszik azonközben, hogy meg fog esmertetni az Uralkodása, minthogy alattvalóinak népessége már 400,000 lelkelre telik, 's mint a' környülállások' természete magával hozza szüntelen nevekedeni fog. Igaz ugyan az,

hogy néki a' sziget' Respublika része Elölülője, Boyer, nem kis dolgot fog adni, kinek mind azok szerentsét kívánnak, kik a' minden feudalismusi faragványokból kifejtődött szabadságnak bástyáik. De *Henrik* is tehet oly fordítást a' dologon, tsak az egész sziget' urává lehessen, hogy a' szabadság' ügye nem fog szenvedni. Melly tsudálatos tekinteteket mutat egygyütt a' világnak ezen része! Így kiált fel végezetre ezen Anglus író. Itt a' pallérozódást a' legalsó gráditsától fogva a' legfelsőig mind egymás mellett lehet szemlélni. Egy helyen a' vándorló *Nomádok* élőködnek a' természeti szabadság' legalsóbb gráditsfogan; mellette az Északi Amérikanus a' társasági kipallérozódásnak éppen a' tetején, még is oly Constitutzióval, melynek a' *Nomádokéhoz* hasonló szabadság a' fundamentuma! Ha tovább megyünk, ott meg oly Státusra találunk, melly minden Hertzegi, Grófi, 's Dignitariusi nevekkal czifrákodik, mellyek sok régi Státusoknak veszedelmet okoztak, 's a' legujabbakat se' állithaták erős lábra. Ismét tovább látjuk mozgni azon emberek társaságát, kik azt mondják magokról, hogy ők minden Europai türes pompát elhánván, egyedül tsak a' Spartai vitézek' nyomdokait akarják követni, még tsak tapogatva léptetvén azon pályafutás' útján, melly a' Görögöket halhatatlanságra vezérlette. Ha a' régiek már tsak egy, maga szerentsétlenségeivel küszködő embert isteni tekintetre méltó néző játéknak neveztek, mennyivel inkább reá illhet ez egész nemzetekre!

Tudományos Jelentés.

A' következő Fejedelmi személyek, u. m. a' Pruszsus Király, a' Bavariai Királyné és a' Württembergi Király ö'felségek, Fő Tiszteletű Cs. Kir. Consistoriumi Tanácsos Glatz Jakab Úrnak, a' Reformatio harmadik Százados Öröminnepe leírását az egész Austriai Monarchiában, magában foglaló, 's mind azok előtt kiket illet nagy kedvességet nyert munkája-eránt, különös kedvező indulatokat méltóztattak kinyilatkoztatni. Ezen felyül a' Pruszsus Király ö'felsége a' nevezett Urat nyájas kifejezésű Cabinéti írása mellett egy igen szép arany pixissel is méltóztatott kegyesen megtisztelni. — Az említett munkának folytatásául, ugyan tsak Cs. K. Consistoriumi Tanácsos Glatz Úr által, a' napokban egy újabb jelent-meg ezen izim alatt:

Öröminnepi Predikáziók, mellyek a' Reformatio harmadik Százados innepen tartattak az Austriai Birodalomban.

Ezen újabb munkába a' fő tárgyon kívül befoglalatlak még: sok nevezetesség a' Luther' életéből; a' Reformatio rövid Historiája; nevezetes todaléktudósítások a' harmadik Százados Öröminnepről; és a' Magyarországon, 's a' Német Örökös tartományokban lévő Evangelica Eklé'siák, Laistroma Predikátorjaiknak neveikkel egygyütt. —

A' fenn említett Jubileum leírása, Magyar nyelven, mellyről ezen Ujságban már emlékeztünk, az esztendő vége felé hasonlóképpen megjelenik.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
October' 9-dikén 240 $\frac{1}{2}$ — 10-dikén 239 $\frac{5}{8}$ — 12-dikén 238 $\frac{1}{4}$ — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

B é t s.

Császár és Király ő Felségének további utozásáról, Aachenbe lett megérkezéséről, 's ottani elsőbb napi foglalatosságairól ilyen újabb tudósításokat olvasunk: —

A' *Rénuson* való utozását *Bingenből* más nap' *Koblentz* felé hasonló módon folytatta ő Felsége, a' hova megérkezvén azonnal a' *Petersbergre*'s *Hunnenkopfra* ment, az ott épülő erősségeknek megszemlélésére. *Koblentzben* meghálván más nap' reggel a' *Thal-Ehrenbreistein* nevű erősségeknek megnevezetésekre ment, 's azon partról ismét hajóra ülven, úgy folytatta útját *Bonnig*, a' hova 4 óraker érkezett-meg 's itt úti szekérbe ülven *Kolonia* felé tovább indult. Ő Felségének ezen második napon Sept. 27-dikén tett Rénusi utozása is éppen olly örvendetes volt, mint az azt megelőzőtti napi. A' parti vidékek lakosai mind ide siettek 's különbözőlombfélékpen felczifított tsajkákkal kísérték ő Felségét.

(Miként érkeztek-meg a' két Császárak September' 28-dikán *Aachenbe*, miként jött-li a' Pruszszus Király mindkettőjöknek eléjébe, 's miként kísérte-be ő Cs. Felségeket szállásaikra, megirtuk a' mult postán). — Sept. 29-dikén ő Felségénél a' Pruszszus Királynál ebédtek a' Cs. Felségek 's a' Ministerek és első rangú Udvarnokok. Sept. 2-dikán *Austriai Császár* ő Felségénél volt hasonló ebédkezés; — 4-dikben mint a' *Ferentz Császár* ő Felsége neve' napján *Sándor* ő Cs. Felsége szándékszott adni nagy ebédet.

Az öt Kabinétek között való Conferentziák Sept. 30-dikán kezdődtek-el, 's 10 órától fogvást naponként folytattanak; sőt estvéként is gyakran tartatnak,

melyből azt hozza-li a' köz-hir, hogy ő Fciségeknék 's Kabinétjeiknek itt léte nem fog három vagy legfeljebb is négy heteknél tovább tartani.

Ő Felsége az *Austriai Császár* Sept. 30-dikán a' *Ráptalan'* templomának megszemlélésére ment, hova nem soká a' *Pruszszus Király* is megérkezett, 's a' hol *Császár* ő Felségét a' Papság tisztelte 's ő Felségének azon Ereklýeket, mellyeket ezen Egyház Nagy Károlytól ajándékban kapott, 's a' mellyek itt hét esztendőknél lefolyta alatt tsak egyszer szoktak a' nézésre kitétetni, megmutatta. A' Nagy Károly temetőjén rövid imádságot mondott-el ő Felsége, 's azután ezen nevezetes templomnak egyéb kintseit is megnevezette.

Orosz Császár ő Felsége 3-dikban *Spa* a b a vette vala útját huzának a' *Belgiumi Koronaörökös Princz* hitvesének meglátására: de a' honnét más nap' *Aachenbe* visszaérkezett. — Ezen várost egészen eltöltötték a' vidékekről ide gyülekezett nézők, kik minden figyelmeket a' Monarkhákra fordították, kik minden nap eljárnak egymásnak látására. — A' mi továbbá az idegeneket illeti, megeshetik, hogy ezek között sokak találtatnak, a' kik itt sokféle innepi pompázásoknak láthatását reménlvén ezen reménységekben meg fognak tsalattatni. Sept. 4-dikén készült adni *Aachen* városa egy nagy bált a' Monarkháknak: de semmi egyéb lejendő innepi pompákról nintsen semmi szó. Minden jelekből azt lehet kihozni, hogy az itt folyó Kabinétnumok' munkáji lehető rövid idő alatt el fognak végeztetni.

Az öt nagy Monarkhák' itt lévő Ministereik ezek: — *Austria* részéről; *Státus* és *Conferentzialis* 's külső dolgokra ügyelő *Minister Hertzeg Metternich*; *Anglia* részéről, *Első Státustitoknok Lord*

Castlereagh és Hertzeg Wellington; Frantziaország' részéről, a' Királyi Ministeri Tanács' előlülője 's külső dolgokra ügyelő Minister Hertzeg Richelieu; Pruszszia' részéről, Status Cancellarius Hertzeg Hardenberg, 's külső dolgokra ügyelő Minister Gr. Bernstorff (ki a' Dánus Udvartól nem régen lépett által Pruszsus szolgálatra); az Orosz Birodalom részéről, Státustitkokok, Gróf Nesselrode és Gróf Capod'Istria.

A' Bécsi Udvari újságban jelentetik, hogy az Egri Érsek Báro Fischer ó Excellentiája a' Cs. K. katona Invalidusok jobb subsistentziájára 2000 V. Cz. frintokat adott légyen, a' melly pénznek valamint a' Pesti Invalidusok' háza segítő kasszájába való általvételtetése elintéztetett, úgy ezen nemes adománynak a' czállal megegyező módon lejendő használtatására is gond fog lenni.

Spanyol Ország.

A' Spanyol Ministeriumot oly változás érte hirtelen, melly egyszerre elég tárgyat szolgáltatott az újságíróknak. A' Párisi legújabb újságlevelek erről szolló **Madridi** tudósításokkal vannak tele, mellyek között, hogy sokat elé ne hordjunk, itt következnek egy pár nevezetesebbek: —

Madrid Sept. 18-dikán: „Itt régtől fogva szakadás uralkodott a' Ministerek között. *Eguia* és *Lozano Torres* szüntelen ujjat huztak *Pizarro*val, *Garay*val, és *Figuerola*val. Ezek hárman a' más kettőnek megbuktatásán iparkodtak, 's magok buktak-meg. Ugy látszik, hogy az Amériki elpártolt tartományok' dolga, a' nagy Hatalmasságoknak ezekre nézve kért közbenjárása, azon feltételek, mellyek alatt reménlették, hogy ezen közbenjárást meg lehet nyerni, 's az országnak egyéb fontos külső környüállásai voltak egy idő óta a' Kabinéti

vetekedések, de a' mellyeken kívül egyéb fontos indító okok is találtattak erre a' nagy és véletlen változásra. *Pizarro*, a' külső Minister nem volt elég fő születésű arra, hogy a' Kastilii fő urak között illendő méltóságot tarthatott volna. *Garay*, a' finantziái Minister, külömben is gyenge egészségű ember lévén, nem tudta önnön finantziái plánumát egész tüzzel folytatni. Már régen megmondattott, hogy változásnak kell történni. September' 14-dikén estve, a' melly éjjel ez a' nagy változás esett, még a' Királyi Kabinétben dolgoztak a' Ministerek, 's az ő clozálások után 11 óraker, a' maga háló szobájában irtaalá a' Király az ő elbetsáttatásokról szolló parantsolatot, mellyek éppen azon hadi Ministerhez *Eguia*hoz, kit amazok megbuktatni akartak, intéztettek a' végre, hogy adja tudtokra az elbetsáttandó Ministereknek, hogy tovább nem Ministerek. Sajnos dolog, hogy ezen Udvárnál szokássá vált az, hogy azon Ministerek, kik a' Királyi kegyelemből kiesnek, bizonyos felvigyázat alá küldtetnek. *Pizarro* urat Valenciába, *Garay* urat Saragossába, *Figuerola* urat pedig Corunnába küldötték. —

„Ez a' Ministeri változás, így szoll a' Gazette de Francéban egy más **Madridi** tudósító, az egész világot meglepte a' maga hirtelensége 's titkossága által. Mikor 14-dikben estve a' Kabinétből haza oszlottak, még tsak gyanítani sem tudtak. felőlle semmit a' Ministerek. Éjfélkor tudták-meg, mikor a' hadi Ministertől *Don Eguia* tól egy tiszt a' Királyi parantsolattal megérkezett hozzájuk, 's más nap (15-dikben) reggel hat óraker már útban kellett lenniük a' ki-rendelt helyek felé, minden hozzátartozókkal egyetemben. Még tsak arra se' nyerhetett engedelmet a' *Pizarro* nagyon viselős felesége, hogy **Madridban** szülhesse-el gyermekét.